

LUPAPÄÄTÖS
Nro 49/11/2
Dnro PSAVI/144/04.09/2010
Annettu julkipanon jälkeen
18.7.2011

ASIA

Maa-ainesten ottaminen pohjavedenpinnan alapuolelta Onkamonselkä-Hietakangas-pohjavesialueelta ja maanottoalueen maisemointi, Haukipudas

LUVAN HAKIJA

Kari Isohätäjä
Viitapolku 46
90900 Kiiminki

SISÄLLYSLUETTELO

HAKEMUS	3
SELOSTUS HANKKEESTA	3
Hankkeen tarkoitus	3
Hankealueen sijainti ja nykytila	3
Maa-ainesten otto- ja maisemointisuunnitelma	3
YMPÄRISTÖN TILA HANKKEEN VAIKUTUSALUEELLA	4
Maaperä	4
Pohjavesiolot	4
KAAVOITUSTILANNE	5
HANKKEEN VAIKUTUKSET YMPÄRISTÖÖN SEKÄ YLEISIIN JA YKSITYISIIN ETUIHIN	5
LUPAHAKEMUKSEN KÄSITTELY	5
Lupahakemuksen täydennykset	5
Lupahakemuksesta tiedottaminen	6
Muistutukset ja vaatimukset	6
Kaavoitusviranomaisen lausunto	9
Hakijan selitys	9
TARKASTUS	10
MERKINTÄ	10
A L U E H A L L I N T O V I R A S T O N R A T K A I S U	10
PÄÄASIARATKAISU	10
LUPAMÄÄRÄYKSET	11
Maa-ainesten ottaminen ja maanottoalueen maisemointi	11
Vahinkoa estävät toimenpidevelvoitteet sekä viimeistely- ja maisemointityöt	11
Toiminnan aloittaminen, loppuunsaattaminen ja valmistumisilmoitus	12
Tarkkailu- ja raportointimääräykset	12
OHJAUS	13
LUVAN VOIMASSAOLO	13
RATKAISUN PERUSTELUT	13
Hakemuksen hylkäämistä koskevan ratkaisun perustelut	13
Luvan myöntämistä koskevan ratkaisun perustelut	13
Lupamääräysten ja vahinkoa estävien toimenpidevelvoitteiden perustelut	14
LAUSUNTO YKSILÖIDYISTÄ VAATIMUKSISTA	14
PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO	15
SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET	15
KÄSITTELYMAKSU	15
Ratkaisu	15
Perustelut	15
Oikeusohje	15
MUUTOKSENHAKU	16

HAKEMUS

Kari Isohätälä on 12.11.2010 aluehallintovirastoon toimittamassaan hakemuksessa pyytänyt lupaa maa-ainesten ottamiseen pohjavedenpinnan alapuolelta Onkamonselkä-Hietakangas-pohjavesialueelta ja maanottoalueen maisemointiin Haukiputaan kunnassa hakemuksen liitteenä olevan hakemussuunnitelman mukaisesti.

SELOSTUS HANKKEESTA

Hankkeen tarkoitus

Hankkeen tarkoituksena on maisemoida vanha maanottoalue hakijan omistaman Capu Safarit-nimisen yrityksen matkailu- ja virkistyskäyttöön.

Hankealueen sijainti ja nykytila

Hankealue sijaitsee vedenhankinnan kannalta tärkeällä Onkamonselkä-Hietakangas-pohjavesialueella (11084003) hakijan omistamilla tiloilla Saukko RN:o 1:110, Sorakalle RN:o 145:3, Soranjatke RN:o 1:126 ja Ketunmaa RN:o 1:112.

Kaivettavan pohjavesilammikon pohjoispuolella maasto on osin paljasta hiekkamaata, jossa kasvaa pienikasvuista puustoa. Itä-, etelä- ja länsipuolelta lammikkoa reunustaa mäntyvaltainen kangasmetsä. Lammikon ranta-alue on paikoin matalaa, ruokoa ja ohutta sammalta kasvavaa tulva-alueita. Lammikon lyhyet itä- ja länsipäädyt ovat rannoiltaan jyrkkiä.

Soraisimmat maa-ainekset on alueelta otettu ennen vuotta 1981, jolloin uusi maa-ainelaki tuli voimaan. Pohjavedensuojelun tila hankealueella on heikko.

Maa-ainesten otto- ja maisemointisuunnitelma

Suunnitelman mukaan maa-aineksia otetaan laajentamalla ja syventämällä nykyistä noin yhden hehtaarin suuruista pohjavesilammikkoa, joka sijaitsee tiloilla Saukko RN:o 1:110, Sorakalle RN:o 145:3 ja Soranjatke RN:o 1:126. Otettavan maa-aineksen määrä on noin 90 000 m³. Laajennuksen jälkeen lammikko ulottuu myös hakijan omistamalle tilalle Ketunmaa RN:o 1:112.

Lammikon etelä- ja pohjoisreunassa olevat matalat alueet kaivetaan luontevaksi osaksi lammikkoa ja näin muodostuva lammikko syvennetään noin 7 metrin syvyiseksi. Laajennetun lammikon pinta-ala on kaivun jälkeen noin 1,8 ha. Lammikon pohjoisreunalle virkistyskäyttöön suunniteltu vedenalainen ranta-alue luiskataan noin 10 metrin matkalta kaltevuuteen 1:10. Muutoin vedenalaisten rantaluiskien kaltevuus on 1:2.

Pääosa kaivumassoista läjitetään lammikon pohjoispuolelle tilalle Ketunmaa RN:o 1:112. Läjitysalueiden pinta-ala on yhteensä noin 1,7 ha ja läjitettävät massat ovat noin 20 000–30 000 m³. Loput kaivumassat on tarkoitus käyttää joko alueen eteläpuolella olevien vanhojen pohjavesilammikoiden maisemointiin tai ulkopuolisiin rakennuskohteisiin. Alueen maisemoinnissa ei käytetä muualta tuotavia maa-aineksia. Työt on tarkoitus aloittaa vuonna 2011 ja töiden kestoksi on arvioitu 3–5 vuotta.

YMPÄRISTÖN TILA HANKKEEN VAIKUTUSALUEELLA

Maaperä

Onkamonselkä-Hietakangas-pohjavesialueen maaperän laatua ja pohjavesivaroja on selvitetty laajasti 1980-luvulla. Soraisimpien maa-aineksien oton jälkeen alueen hyödynnettävä maa-aines on pääosin hiekkaa ja hienoa hiekkaa. Laajennettavan ja syvennettävän pohjavesilammikon kaivumassat ovat pääosin hiekkaa. Lammikon pohjoisreunan kairauspisteestä (6/84) saatujen tulosten perusteella noin 7 metrin syvyydessä on soraista maa-ainesta. Soraisen kerroksen paksuus on noin 1 metri. Kallionpinta edellä mainitun kairauspisteen kohdalla on noin 12 metrin syvyydessä.

Pohjavesilammikkoa ympäröivä maaperä on kumpuilevaa vanhaa maanottoaluetta, jossa pohjavedenpinta on paikoin lähes maanpinnan tasossa. Aluetta ei ole maisemoitu maanoton jäljiltä.

Pohjavesiolot

Onkamonselkä-Hietakangas-pohjavesialue liittyy topografialtaan epäyhtenäiseen harjumuodostumaan, jonka ydinosa sisältää etupäässä kivisiä sora- ja hiekkakerroksia. Hienohkosta hiekasta muodostuneita rantakerrostumia esiintyy harjun lieveosissa monin paikoin soiden turvekerrosten alla. Harjun yleensä noin 50 metriä leveä ydinosa näyttää sijoittuvan laajentumisissa muodostuman eteläpuoliskolle. Ydinosa on kerrostunut topografialtaan kumpuilevalle kallioalustalle. Kerrospaksuus on yleensä 10–20 metriä. Pohjavesiolot ovat pääosin antikliiniset eli ympäristöönsä purkavat lukuun ottamatta alueen länsiosaa, jossa alue saa täydennystä vesivaroihin sa pohjoisen suunnasta tulevasta valunnasta. Harjun pituussuuntainen vedenläpäisevyys on yleensä hyvä. Pohjaveden päävirtaussuunta yhtyy harjun pituussuuntaan. Pohjaveden päävirtaussuunta on länteen. Lähellä alueen länsi- ja itäpäättä kallio nousee korkealle heikentäen hydraulista yhteyttä keskiosiin. Laadultaan pohjavesi on hieman hapanta ja pehmeää. Rautapitoisuus on muutamissa tutkimuspisteissä ollut korkeahko ja se yleensä kasvaa syvempiin kerroksiin mentäessä. Intensiivinen maa-ainesten otto on uhka pohjavedelle. Pohjavedenlaatu riippuu otettavasta vesimäärästä. Kokonaisantoisuuden mukainen vedenotto edellyttää suurelta osin pohjaveden käsittelyä.

Haukiputaan ja Kiimingin kuntien vesi hankitaan pääasiassa edellä mainitulta pohjavesialueelta. Hankealuetta lähinnä oleva Teeriselän vedenotto sijaitsee noin yhden kilometrin etäisyydellä hankealueesta kaakkoon. Kiimingin Vesi Oy:llä on vesilain mukainen lupa ottaa kyseisestä ottamosta pohjavettä 1 700 m³/vrk. Lähin tutkittu vedenottamon paikka Rönkölänkangas Por 1 sijaitsee hankealueen lounaispuolella noin 200 metrin etäisyydellä hankealueesta. Kyseisestä paikasta on arvioitu saatavan pohjavettä keskimäärin noin 600 m³/vrk. Pohjavesi sisältää siinä määrin rautaa ja mangaania, että vesi on käyttöönotettaessa käsiteltävä. Vedenottamoa ei ole toistaiseksi rakennettu pohjaveden käsittelytarpeen ja pohjaveden suojelun heikon tilan vuoksi.

Onkamonselkä-Hietakangas-pohjavesialueelle on vuonna 1999 laadittu suojelusuunnitelma, jossa on todettu muun ohella nyt kysymyksessä olevan hankealueen kunnostamistarve. Myös Oulujoen-lijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa on esitetty kysymyksessä olevan pohjavesialueen vanhojen maanottopaikkojen kunnostamista.

KAAVOITUSTILANNE

Hankealue sijaitsee seutuvaltuuston 26.8.2003 hyväksymän seudun yleiskaavan mukaisella maa- ja metsätalousvaltaisella alueella M ja tärkeällä tai vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueella. Mitään muuta yleis- tai asemakaavaa ei hankealueella ole.

HANKKEEN VAIKUTUKSET YMPÄRISTÖÖN SEKÄ YLEISIIN JA YKSITYISIIN ETUIHIN

Hakijan arvion mukaan hankkeella ei ennalta arvioiden ole haitallista vaikutusta alueen pohjavesitasapainoon. Pohjavesilammikon syventäminen parantaa sen vedenlaatua. Näin ollen lammikosta ei aiheudu haittaa suunnitellulle vedenottamolle, joka sijaitsee pohjaveden virtaussuunnassa alavirran puolella.

Kaivutoiminnan ja maisemoinnin aikana lammikon vedenlaadussa tapahtuu lyhytaikaisia muutoksia. Kaivutoiminnan seurauksena voi vedessä ilmetä tilapäistä mineraali- ja orgaanisen aineksen ja ravinnepitoisuuden kasvua. Myös veden sameus ja väri lisääntyvät. Kaivutoiminnan aikana työkoneista aiheutuva riski pohjavedenlaadulle on pieni, kun toimitaan ympäristöviranomaisen ohjeiden mukaisesti.

Hankkeella ei ole vaikutuksia pintavesiin.

Hankkeen vaikutukset muihin luonnonoloihin ovat vähäiset. Hankealueen läheisyydessä ei ole asutusta.

LUPAHAKEMUKSEN KÄSITTELY

Lupahakemuksen täydennykset

Hakija on täydentänyt hakemustaan 22.12.2010 ja 15.3.2011.

Täydennyksessä 22.12.2010 hakija on esittänyt muun muassa, että kaivu suoritetaan pitkäpuomikoneella. Kaivumassojen siirrossa käytetään kuorma-autoja tai traktoreita. Polttoaineita ja öljyä ei varastoida kaivualueella vaan tilalla Männikkö RN:o 4:245. Koneita ei tankata eikä huolleta kaivualueella. Työt on tarkoitus aloittaa kevään 2011 aikana ja työn kesto on noin 3–5 vuotta. Täyttöalueista ei ole tehty sopimuksia, mutta ensisijaisesti pyritään sopimukseen hankealuetta ympäröiviä alueita hallinnoivien kuntien kanssa. Jollei sopimuksia kuntien kanssa aikaansaada, myydään kaivualueelta saatavat maa-ainekset kunnostustoimintaan tarvittavien varojen hankkimiseksi.

Täydennyksestä 15.3.2011 ilmenee muun muassa, että kaivukohteena olevan pohjavesilammikon pohjoisreunassa noin 7 metrin syvyydessä on tutkimusten mukaan soraista ainesta. Soraisen kerroksen paksuus yhden kairauspisteen mukaan on noin 1 metri. Lammikon reunan hiekat ovat ruohottuneet. Niitä ei voida käyttää maarakentamiseen, vaan ne tulee ohjata alueen maisemointiin. Kaivettavista maa-aineksista noin 20 000–30 000 m³ läjitetään Capu Safarit-nimisen yrityksen safarikeskuksen rakenteiden ja reittien pohjiksi. Jäljelle jäävä maa-aines voidaan käyttää hakemuksen mukaisesti joko alueen eteläpuolella olevien vanhojen ottoalueiden maisemointiin tai ulkopuolisiin maarakennuskohteisiin.

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Hakemus on annettu tiedoksi kuuluttamalla aluehallintovirastossa ja Haukiputaan kunnassa 11.4.–11.5.2011 sekä erityistiedoksiantona viranomaisille ja asianosaisille. Lisäksi Haukiputaan kunnan kaavoitusviranomaiselta on pyydetty hakemuksesta lausunto.

Muistutukset ja vaatimukset

1. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, ympäristö- ja luonnonvarat- vastuualue

ELY-keskus on ilmoittanut, että hanke sijoittuu vedenhankinnan kannalta tärkeälle Onkamonselkä-Hietakangas-pohjavesialueelle. Haukiputaan ja Kiimingin kuntien vedenhankinta perustuu pääosin kyseisen pohjavesialueen vesivarojen käyttöön.

Kun otetaan huomioon pohjavesialueen yleinen merkitys vedenhankinnalle ja heikko pohjavedensuojelun tila, ELY-keskus on pitänyt kunnostustoimia tarpeellisina. Kunnostuksen keskeisenä tavoitteena tulee olla pohjavedensuojelun parantaminen ja vedenhankintamahdollisuuksien lisääminen. Koska suunnitellut kunnostustoimenpiteet tukevat edellä mainittuja tavoitteita ja koska hankkeesta ei ennalta arvioiden ole odotettavissa merkittäviä haitallisia vaikutuksia, ELY-keskus on puoltanut lupahakemusta seuraavilla huomautuksilla:

- Kunnostettava lammikko tulee kaivaa reuna-alueiden luiskauksia lukuun ottamatta vähintään 5 metrin syvyiseksi. Laajennusalueen B kokoa tulee supistaa siten, että se ei ulotu nykyisestä rantaviivasta etelän suunnassa 20 metriä laajemmalle alueelle. Kaikki kaivettavat puhtaat mineraalimaat tulee käyttää lammikon eteläpuolisen tulva-alueen ja muun ranta-alueen kunnostamiseen siten, että ylimmän pohjavedenpinnan yläpuolelle tulee mahdollisimman paksu ja vähintään 1–2 metrin vahvuinen suojamaakerros. Orgaanista ainesta sisältäviä massoja ei saa sijoittaa muualle kuin maan pintakerrokseen kasvualustaksi selvästi ylimmän pohjavedenpinnan yläpuolelle. Täyttöön käytettävien massojen tulee olla puhdasta mineraalimaata ja täyttöalueiden pohjilta on poistettava kaikki orgaaninen aines.
- Koska kunnostukseen soveltuvien maa-ainesten määrä on ilmeisesti pieni suojelusuunnitelman mukaisten kunnostusten kokonaistarpeeseen nähden, maa-aineksia ei tule viedä pois hankealueelta. Ne tulee tarvittaessa käyttää pohjavedensuojeluun.
- Kunnostustöiden loppuvaiheessa kaivu- ja läjitysalueet tulee maisemoida ja siistiä. Läjitysalueille tulee istuttaa sopivaa kasvillisuutta.
- Hankkeen vaikutuksia pohjaveteen on seurattava ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla. Tarkoituksenmukaista olisi, että hakija täydentää hakemustaan asiantuntijan laatimalla pohjaveden tarkkailuohjelmalla, joka näin ollen tulisi hyväksytyksi jo lupakäsittelyn yhteydessä. Tarkkailu tulee aloittaa ennen kunnostustöihin ryhtymistä ja sitä tulee jatkaa töiden valmistuttua vähintään yhden vuoden. Tämän jälkeen tarkkailusta tulee tehdä yhteenvetoraportti, josta käy tarkemmin ilmi hankkeen pohjavesi- ja ympäristövaikutukset. Raportista tulee lisäksi ilmetä kunnostetun pohjavesilammikon tarkka rajaus ja vesisyvytydet sekä täyttöalueiden maanpinnan korkeudet 0,5 metrin korkeuskäyrillä esitettynä.
- Työt on tehtävä viivyttämättä ja niiden tulee valmistua 5 vuoden kuluessa luvan voimaantulosta. Hankkeen valmistumisesta tulee ilmoittaa

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle sekä Oulun kaupungin valvontaviranomaiselle 60 päivän kuluessa töiden päättymisestä.

- Pohjavesilammikkoa ja sen lähiympäristöä ei saa käyttää siten, että käytöstä aiheutuu haitallista ravinnekuormitusta tai muuta uhkaa pohjaveden laadulle. Lammikossa ei tule sallia rapujen ja kalojen kasvattamista. Myöskään polttomootorilla toimivien koneiden ja laitteiden toistuvaa käyttöä ei tule sallia lammikon alueella.

2. Haukiputaan kunnan tekninen lautakunta

Haukiputaan kunnan tekninen lautakunta on ilmoittanut, että alueen soraisimmat maa-ainekset on otettu ennen vuonna 1981 voimaan tullutta maa-aineslakia. Muodostunut lammikko on matalahko ja sen reunat ovat jääneet mataliksi. Vesirajassa kasvaa ruokoja ja kituliasta pusikkoa. Keväisin lammikon pohjoisreunan tulva-alueella on vettä 10–50 senttimetriä. Koko alue on siistimättä sekä metsittämättä.

Alueen kunnostuksesta on puhuttu useissa eri yhteyksissä. Hanke ei ole toteutunut aiemmin, koska sen kustannukset ovat olleet hyötyyn nähden liian suuret. Vuonna 1999 laadittu li-Ylikiiminki-harjuksoa koskeva pohjavesien ja maa-aineksien käyttöä koskeva selvitys suosittaa Rönkkölänkankaan alueen kunnostamista.

Tekninen lautakunta on puoltanut hakemusta. Ottomäärässä tulee ottaa huomioon pohjavesien suojelu sekä yhdyskuntien lisääntyvä vedentarve. Hanke, jonka päätarkoitus on siistiä vanha soranottoalue, on yleisen edun kannalta katsottuna hyödyllinen. Hankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu haittaa eikä muuta edunmenetystä.

3. Haukiputaan Vesi

Haukiputaan Vesi on ilmoittanut, että Haukiputaan raakavedestä noin puolet saadaan Onkamonselkä-Hietakangas-pohjavesialueelta. Myös suunnitelmat lisäveden hankkimiseksi kohdistuvat pääosin tälle pohjavesialueelle.

Onkamonselän alueelle vuonna 2003 laaditun pohjavedensuojelusuunnitelman mukaan Onkamonselkä-Hietakangas-pohjavesialueen maanottoalueiden kunnostamista on pidetty yhtenä tärkeimmistä toimenpiteistä pohjavedensuojelun kannalta. Kunnostus tulee suunnitelman mukaan tehdä Rönkkölänkankaan alueella ympäristöministeriön luokittelman erittäin vaativan tason mukaan.

Matalien pohjavesilammikoiden syventäminen tukee myös pohjavedensuojelua, koska vedenlaatu lammikoissa paranee.

Lähin Haukiputaan Veden käytössä oleva pohjavedenottamo on noin 2,5 kilometrin etäisyydellä ja lähin tutkittu ottamopaikka noin kilometrin etäisyydellä hankealueesta. Tutkittu ottamopaikka on Teeriselän vedenottamon pohjaveden muodostumisalueella. Pohjaveden virtaussuunta näyttäisi pohjavedenkorkeuden seurantaputkien mukaan olevan syvennettävästä lammikosta kaakkoon eli Teeriselän vedenottamon suuntaan.

Haettu ottomäärä vaikuttaa suurelta suhteessa esitettyyn maisemointitarpeeseen. Pohjavedensuojelun ja yhdyskunnan vedenhankinnan turvaamiseksi olisi perusteltua ottaa maa-aineksia mahdollisimman vähän, kuitenkin niin, että altaan syvyys ja tilavuus kasvavat selvästi.

Haukiputaan Vesi on pitänyt pohjavesialueilla olevien vanhojen maanottoalueiden maisemointia tärkeänä myös pohjavedenoton kannalta. Maa-ainesten oton laajuus, alueen maisemointitapa sekä alueen myöhempi käyttö tulee kuitenkin olla sopusoinnussa pohjavedensuojelun ja yhdyskunnan lisääntyvän vedentarpeen turvaamisen kanssa. Haukiputaan Vesi on erityisesti halunnut painottaa ottoajan rajaamista muutamaan vuoteen, työn valvonnan ja myöhemmän seurannan merkitystä sekä maanottomäärän pitämistä kohtuullisena.

4. AA ja hänen muistuttajakumppaninsa

Muistuttajat ovat ilmoittaneet, että lähtökohtaisesti vanhojen maanottoalueiden kunnostus on järkevää ja ympäristöä parantavaa toimintaa. Alueella itsekin liikkuneina muistuttajat tietävät, että alueet ovat epäsiistejä ja roskaantuneita.

Isohätälän hakemuksen käsittelyssä on kuitenkin mietittävä tarkkaan perustuslain mukaisen yhdenvertaisuusperiaatteen toteutumista. BB:n ja CC:n kuolinpesä on 23.6.2005 hakenut maa-ainesten ottolupaa pohjaveden alapuolelta läheiselle Saukkosuon alueelle. Silloinen Pohjois-Suomen ympäristölupavirasto myönsi luvan, mutta Haukiputaan Veden ja Haukiputaan kunnan teknisen lautakunnan valituksesta Vaasan hallinto-oikeus kumosi sen. Korkein hallinto-oikeus ei muuttanut Vaasan hallinto-oikeuden päätöstä. Perusteluna oli muun muassa se, että avoimen pohjavesilammikon vuoksi pohjavedenlaatu voi olennaisesti huonontua. Kunta oli todennut muun muassa, että ”Kunnan käsityksen mukaan tärkeältä pohjavesialueelta ei voida ottaa maa-aineksia vedenpinnan alapuolelta pohjavedenlaatua vaarantamatta.”

Pohjavesilammikon keskisyvyudeksi hakija on ilmoittanut noin 3 metriä ja ruoppaustoiminnan jälkeen lammikon syvyudeksi tulisi 7 metriä. Kuolinpesän suunnitellun ottotoiminnan mukaisen pohjavesilammikon syvyys olisi ollut 7 metriä ulottuen tasolle $N_{60}+50,0$ m. Hakijan mukaan lammikko luiskataan niin, että yksi reuna on 1:10 ja muut 1:1. Kuolinpesän suunnitellun ottotoiminnan mukaisen pohjavesilammikon reunat olisi luiskattu kaltevuuteen 1:3 pohjavedenpinnan yläpuolella ja sen alapuolella 1:1. Hakijan ilmoituksen mukaan pohjavesilammikon pinta-alaa aiotaan lisäksi kasvattaa noin 80 prosenttia. Kuolinpesän suunniteltu ottoalue sijaitsee pohjavesialueen reunalla, kun taas Isohätälän hakemuksen mukainen alue sijaitsee keskellä kyseistä pohjavesialuetta.

Muistuttajien mielestä luvan myöntäminen hakemuksen mukaisesti johtaa tilanteeseen, jossa hakijalle annetaan oikeus hyödyntää alueella olevia maa-aineksia laajemmin kuin on tarpeen pohjavesilammikon kunnostamiseksi. Ei voida pitää perusteltuna sitä, että yritystoiminnan tukemiseksi tai kunnostushankkeen rahoittamiseksi on oikeutettua hyödyntää pohjaveden alla olevia maa-aineksia muita maanomistajia enemmän. Haukiputaan Vesi on todennut lausunnossaan ottomäärän olevan suuri suhteessa esitettyyn maisemointitarpeeseen. Muistuttajat ovat samaa mieltä asiasta.

Muistuttajat ovat vaatineet seuraavaa:

- Jos ottolupa myönnetään, se tulee myöntää tarkasti vain välttämättömimmän maa-aineksen ottamiseen. Jos ottolupa myönnetään hakemuksen mukaisesti, tulee taata alueen muiden maanomistajien tasapuolinen kohtelu.

- Alueen kunnostuksen yhteydessä pohjavesilammikko on rajattava niin, että 5 metriä leveä suojavyöhyke jää lammikon ja naapurikiinteistöjen rajojen välille.
- On laadittava kyseisen Onkamonselkä-Hietakangas-pohjavesialueen maa-ainestenottosuunnitelma, joka käsittää nykyisten pohjavesilammikoiden kunnostuksen ja uusien luomisen.

Kaavoitusviranomaisen lausunto

Haukiputaan kunnan kaavoitusviranomaisen on ilmoittanut, että ottamisalue sijaitsee seutuvaltuuston 26.8.2003 hyväksymän seudun yleiskaavan mukaisella maa- ja metsätalousvaltaisella alueella M ja tärkeällä tai vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueella. Mitään muuta yleis- tai asema-kaavaa ei alueella ole.

Hakijan selitys

Hakija on aluehallintovirastoon 24.5.2011 toimittamassaan selityksessä esittänyt muistutuksista ja vaatimuksista seuraavaa:

1. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Hakija on ilmoittanut, että hankealueesta noin 200 metrin etäisyydellä oleva vedenottoaika on tutkittu ja todettu sopimattomaksi talousveden ottoon. Kiimingin Vesi Oy:llä on yli 3 000 m³/vrk käyttämättömiä vedenottoaikoja jo toimiville vedenottamoille, joten uuden vedenottamon rakentaminen vedenottoon sopimattomaksi todettuun ja jo kertaalleen hylättyyn paikkaan ei liene lähiaikojen tavoite. Lähin Kiimingin Vesi Oy:n vedenottoaika on noin puolentoista kilometrin päässä.

Kalan- ja ravunkasvatuksen kieltämistä ei tule sisällyttää lupamääräyksiin. Altaassa on jo nyt huomattava luontainen kalasto (särki, ahven, hauki) aiempien istutusten jäljiltä, mikä riittää hakijan yrityksen virkistyskalastustarpeisiin. Mistään muusta ei ole alkuperäisessä hakemuksessa ole kysymys.

Polttomootorin käyttökieltoa ei tule sisällyttää lupamääräyksiin. Pohjavesialueella risteilee käytössä olevia teitä, jotka ovat ainakin osan vuotta osittain veden alla ja siten kosketuksissa moottoriajoneuvoihin. Lisäksi on muistettava, että nyt haetulla luvalla on tarkoitus kunnostaa aikoinaan kunnostamatta jätetty vanha maanottoalue ja siten nimenomaan suojella pohjavettä.

Hakija on katsonut, että lisäselvityksiä ei tarvita. Hakija on myös katsonut, että syvä vesiallas on matalaa vesiallasta turvallisempi vaihtoehto pohjavesialueelle. Kaivettava maa-aines on tarkoitus käyttää muiden alueella olevien monttujen täyttämiseen, mikäli siitä päästään sopimukseen monttujen omistajien kanssa. Velvoitetta tästä asiasta ei hakijan mielestä kuitenkaan pidä tehdä.

2. Haukiputaan kunnan tekninen lautakunta

Haukiputaan kunnan teknisen lautakunnan muistutus on hakijan mielestä asiallinen.

3. Haukiputaan Vesi

Haukiputaan Veden muistutuksesta hakija on esittänyt, että maa-ainesten käyttöä ei tule rajoittaa. Kysymys on vanhan aikoinaan kunnostamatta jätetyn maanottoalueen kunnostamisesta ja maisemoinnista. Pohjavesilammikon pinta-ala ei myöskään kasva, koska ajoittain tulvaveden alla olevat alueet muutetaan pysyvästi veden alla olevaksi lammikkoalueeksi. Sen sijaan lammikon syvyys ja tilavuus kasvavat, millä on positiivinen vaikutus vedenlaatuun.

Hakija on katsonut ehdottamansa aikataulut riittäviksi. Haukiputaan Vesi ei ole itsekään onnistunut tekemään alueen kunnostustöitä, vaikka aikaa on ollut paljon enemmän.

4. AA ja hänen mustuttajakumppaninsa

Hakija on todennut, että kysymyksessä on vanhan maanottoalueen kunnostus, joten perustuslaissa mainittua yhdenvertaisuuspykälää ei voitane soveltaa.

Vesialueen pinta-ala ei tule lisääntymään. Matalia alueita poistetaan kaivamalla ajoittain veden alla olevat tulva-alueet pysyvästi veden alla olevaksi lammikkoalueeksi. Näin ollen väite 80 prosentin vesialuelisäyksestä on totuuden vastainen.

Vaatus 5 metriä leveästä suojavaoikeudesta lammikon ja naapurikiinteistöjen rajojen välille on hakijan mielestä kohtuuton. Vesialue ei tule lähemmäksi rajanaapurina kuin mitä se nykytilassaan tulva-aikoina jo on.

TARKASTUS

Aluehallintovirasto on 10.6.2011 suorittanut asiassa tarkastuksen, josta laadittu pöytäkirja on liitetty asiakirjoihin.

MERKINTÄ

Aluehallintovirastolla on tätä asia ratkaistessaan ollut esillä maa-ainesten ottamista pohjavedenpinnan ylä- ja alapuolelta tilalta Hekkala RN:o 1:170 koskeva Pohjois-Suomen ympäristölupaviraston päätös nro 92/06/2 sekä asiaa koskevat Vaasan hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden päätökset.

ALUEHALLINTO VIRASTON RATKAISU

PÄÄASIARATKAISU

Aluehallintovirasto hylkää hakemuksen siltä osin, kuin siinä on kysymys maa-ainesten ottamisesta hakemuksessa tarkoitettua pohjavesilammikkoa laajentamalla ja maa-ainesten käyttämisestä hankealueen ulkopuolisiin kohteisiin.

Muilta osin hakemus hyväksytään ja aluehallintovirasto myöntää Kari Isohäätälälle vesilain mukaisen luvan maa-ainesten ottamiseen pohjavedenpinnan alapuolelta tiloilla Saukko RN:o 1:110, Sorakalle RN:o 145:3 ja Soranjatke RN:o 1:126 olevasta pohjavesilammikosta ja maanottoalueiden

maisemointiin edellä mainittujen tilojen lisäksi tilalla Ketunmaa RN:o 1:112 Haukiputaan kunnassa.

Aluehallintovirasto määrää lupamääräyksistä ilmenevät vahinkoa estävät toimenpiteet. Lupamääräysten mukaisesti toteutettuna hankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu vesilain mukaista korvattavaa vahinkoa. Ennakoi-mattoman vahingon varalta annetaan ohjaus.

Luvan saajan on noudatettava jäljempää ilmeneviä lupamääräyksiä.

LUPAMÄÄRÄYKSET

Maa-ainesten ottaminen ja maanottoalueen maisemointi

1. Maa-ainesten ottaminen on toteutettava ja alue on maisemoitava 4.3.2011 päivätyin Geopudas Oy:n laatiman hakemussuunnitelman täydennyksen liitteenä olevan maa-ainestenottosuunnitelman piirustuksen "Suunnitelmakartta" MK 1:2 000 osoittamalla ja hakemussuunnitelmasta muutoin ilmenevällä tavalla siten muutettuna, että

- pohjavesilammikkoa ei saa laajentaa,
- kaivettavia maa-aineksia ei saa käyttää hankealueen ulkopuolisiin kohteisiin,
- noin 3 metriä pohjavedenpinnan alapuolella olevat lammikon reunat on luiskattava jo ottovaiheessa suunnilleen kaltevuuteen 1:3 ja
- pohjavesilammikon matalat reuna-alueet tulee täyttää lupamääräyksen 4 mukaisesti.

Pohjavesilammikon laajentamiseksi ei katsota nykyisin ajoittain vedenpinnan alla olevia lammikon reuna-alueita.

Pohjavedenpintaa ei saa alentaa.

Vahinkoa estävät toimenpideveloitteet sekä viimeistely- ja maisemointityöt

2. Toimenpiteiden kohteina olevat alueet on pidettävä joka suhteessa mahdollisimman puhtaina. Työkoneissa on mahdollisuuksien mukaan käytettävä kasvispohjaisia tai muita pohjavettä pilaamattomia, luonnossa helposti hajoavia hydrauliiikkaöljyjä. Pohjavettä pilaavia aineita, kuten poltto- ja voiteluaineita ei saa alueella varastoida tai käyttää niin, että ne aiheuttavat pohjaveden pilaantumisvaaraa. Mikäli alueella varastoidaan edellä mainittuja aineita, niiden säiliöt on sijoitettava riittävän suuriin tiiviisiin, katkellisiin suoja-altaisiin, joiden kunto on ennen niiden käyttöön ottamista tarkastettava. Työkoneiden ja polttoainesäiliöiden sijoituspaikat tulee tehdä nesteitä pidättäviksi niin, että maaperän ja pohjaveden pilaantumisen vaaraa ei synny. Alueella ei saa käyttää öljyä vuotavia työkoneita tai autoja. Muutoinkin luvan saajan on noudatettava erityistä huolellisuutta näitä aineita käsiteltäessä ja varastoitaessa.

Luvan saajan on varauduttava tarpeen mukaiseen öljyvahinkojen torjuntaan hankkimalla alueelle muun muassa imeytysturvetta.

Muualta tuotavia tarkastamattomia ja valvontaviranomaisen hyväksymättömiä jäte-, ylijäämä- tai muita maita ei saa varastoida alueelle tai käyttää alueen jälkihoidossa.

3. Luvan saajan on viipymättä ilmoitettava pohjavettä pilaavien aineiden päästöistä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle ja Haukiputaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä ryhdyttävä toimenpiteisiin pilaantu-

misvaaran estämiseksi ja poistamiseksi. Öljyvahingoista on ilmoitettava lisäksi viipymättä alueelliselle pelastusviranomaiselle.

Alueella tulee näkyvälle paikalle sijoittaa taulu, jossa on yhteystiedot vahinkotapausten ilmoittamiseksi.

4. Kaivettavasta lammikosta saatavilla maa-aineksilla tulee täyttää lammikon matalat reuna-alueet niin, että suojaavan maakerroksen paksuudeksi tulee vähintään 2 metriä.

Orgaanista ainesta sisältäviä massoja ei saa sijoittaa muualle kuin maan pintakerrokseen kasvualustaksi selvästi ylimmän pohjavedenpinnan yläpuolelle. Täyttöön käytettävien massojen tulee olla puhdasta kivennäismaata ja täyttöalueiden pohjilta on poistettava kaikki orgaaninen aines.

Ottoalueen ympäristöstä ei puustoa saa poistaa tarpeettomasti. Vaiheittain maa-ainesten ottamisen edetessä on ottoalue ympäristöineen siistittävä sekä muutoinkin maisemoitava vaihtelevin pinnan ja rantaviivan muodoin ympäristöön sopeutuvaksi ja niin, että toimenpiteiden kohteena olevat alueet eivät muodosta vaaraa ihmisille tai eläimille.

Alueelta kuoritut pintamaat on levitettävä jälkitöiden yhteydessä muotoilluille alueille osaksi kasvukerrosta. Alueelle on istutettava sopivaa kasvillisuutta.

Kaivu-, täyttö- ja läjitystyöt on tehtävä ELY-keskuksen ohjeita noudattaen. Viimeistely- ja maisemointityöt on tehtävä vaativan tason periaatteiden mukaisesti ELY-keskuksen ohjeita noudattaen.

Toiminnan aloittaminen, loppuunsaattaminen ja valmistumisilmoitus

5. Luvan saajan on ennakolta hyvissä ajoin ilmoitettava maa-ainesten oton aloittamisesta ELY-keskukselle sekä Haukiputaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

6. Tässä päätöksessä tarkoitetut työt on saatettava loppuun viiden (5) vuoden kuluessa tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta.

7. Maa-ainesten oton lopettamisesta ja alueen maisemointi- ja viimeistelytyöiden valmistumisesta on ilmoitettava kirjallisesti aluehallintovirastolle, ELY-keskukselle ja Haukiputaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle 60 päivän kuluessa töiden päättymisestä.

Samalla luvan saajan on toimitettava edellä mainituille viranomaisille pohjavesilammikon syvyytiedot ja sopivamittakaavainen kartta lammikosta ja maisemoidusta alueesta mahdollisine rakennelmineen.

Tarkkailu- ja raportointimääräykset

8. Luvan saajan on tarkkailtava maa-ainesten oton vaikutuksia lammikon vedenkorkeuteen ja -laatuun sekä lähialueen pohjaveden korkeuteen ja laatuun lammikosta 50–100 metrin etäisyydelle pohjaveden virtaussuuntaan asennettavasta pohjaveden havaintoputkesta.

Vedenkorkeuden tarkkailu on aloitettava ennen rakentamistoimenpiteitä ja tehtävä rakentamistöiden aikana vähintään kahden kuukauden välein ja kahtena kuukautena rakentamistöiden päättymisen jälkeen.

Vedenlaatu-äynteet on otettava ennen rakentamistöiden aloittamista, rakentamisaikana kaksi kertaa vuodessa ja jälkinäytteet noin kahden kuu-

kauden kuluttua töiden päättymisestä. Näytteistä on määritettävä pH, sähkönjohtavuus, väri, sameus, lämpötila, happi (O₂), ammoniumtyppi (NH₄-N), nitraattityppi (NO₃-N), kemiallinen hapenkulutus (COD_{Mn}), kloridi (Cl), rauta (Fe), mangaani (Mn), alkaliteetti ja koliformiset bakteerit.

Tarkkailumääräystä voidaan tarkentaa ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla edellyttäen, että muutokset eivät heikennä tulosten luotettavuutta tai tarkkailun kattavuutta.

Vedenkorkeuden mittaustulokset on toimitettava kerran vuodessa ja analyysitulokset niiden valmistuttua ELY-keskukselle ja Haukiputaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Hankkeen valmistuttua on laadittava yhteenvetoraportti, joka on toimitettava mainituille viranomaisille.

OHJAUS

Jos toiminnasta aiheutuu melkoista haittaa, jota lupaa myönnettäessä ei ole edellytetty, voidaan haittaa kärsivän tai, jos haitta kohdistuu yleiseen etuun, asianomaisen viranomaisen hakemuksesta lupamääräyksiä muuttaa tai, mikäli haitta on huomattava, peruuttaa lupa.

LUVAN VOIMASSAOLO

Tämä lupa on voimassa viisi (5) vuotta tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

RATKAISUN PERUSTELUT

Hakemuksen hylkäämistä koskevan ratkaisun perustelut

Pohjois-Suomen ympäristölupaviraston päätöksestä nro 92/06/2, joka koskee maa-ainesten ottamista kysymyksessä olevalla pohjavesialueella sijaitsevalta tilalta Hekkala RN:o 1:170, tehtyyn valitukseen antamassaan päätöksessä Vaasan hallinto-oikeus ja korkein hallinto-oikeus ovat katsooneet, ettei maa-ainesten ottamiseksi voitu pohjavesivaikutusten takia myöntää lupaa. Tähän nähden nyt kysymyksessä oleva hakemus on hylätty pohjavesilammikon laajentamisen osalta pohjaveden pilaantumisen estämiseksi ja myös sen vuoksi, että hakijalle ei ole välttämätöntä laajentaa kysymyksessä olevaa lammikkoa hankkeen tarkoituksen toteuttamiseksi.

Hakemus on hylätty maa-ainesten käyttöä hankealueen ulkopuolisiin kohteisiin koskevalta osalta, koska olemassa olevasta lammikosta saatava maa-ainesmäärä (30 000–40 000 m³) on hakemuksessa esitettyä (90 000 m³) pienempi ja maa-ainekset voidaan sijoittaa kokonaisuudessaan hankealueen pohjavedensuojelun parantamiseen ja maisemointiin.

Luvan myöntämistä koskevan ratkaisun perustelut

Toimenpiteiden kohteina olevat alueet ovat hakijan omistuksessa.

Maa-ainesten ottoalue ja maisemoitava alue sijaitsevat yhdyskuntien vedenhankintaa varten tärkeäksi pohjavesialueeksi luokitellulla Onkamonselkä-Hietakangas-pohjavesialueella (11084003). Ympäristöoppaassa "Pohjavesialueiden kartoitus ja luokitus" (Suomen ympäristökeskus 2009) on määritelty pohjavesialueiden käyttökelpoisuus- ja suojeluluokat. Vedenhankintaa varten tärkeäksi pohjavesialueeksi (luokka I) luokitellaan pohja-

vesialue, jonka pohjavettä käytetään tai tullaan käyttämään 20–30 vuoden kuluessa tai muutoin vedenhankintaan.

Maa-ainesten ottaminen tiloilla Saukko RN:o 1:110, Sorakalle RN:o 145:3 ja Soranjatke RN:o 1:126 olevasta pohjavesilammikosta on tarpeen hyödyllistä taloudellista toimintaa varten.

Pohjavesilammikon syventäminen parantaa lammikon vedenlaatua ja maanottoalueen maisemointi parantaa pohjaveden suojelua maisemoitavalla alueella.

Hakemuksessa tarkoitettu maa-ainesten otto ei ennalta arvioiden aiheuta vedenlaadun haitallista muuttumista tai muita haitallisia pohjavesimuutoksia, kun toimitaan lupamääräyksistä ilmenevällä tavalla. Maa-ainesten ottamisesta saatava hyöty on huomattava toimenpiteestä aiheutuvaan vahinkoon verrattuna.

Lupamääräysten ja vahinkoa estävien toimenpidevelvoitteiden perustelut

Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että maa-ainesten ottamisesta aiheutuva pohjaveden pilaantumisvaara ehkäistään mahdollisimman tehokkaasti toimintaa koskevin lupamääräyksin.

Pohjaveden pilaantumisvaaran minimoimiseksi kaivukoneiden hydraulikkaöljynä veloitetaan mahdollisuuksien mukaan käytettäväksi biohajoavia aineita eikä ottoalueella saa käyttää viollisia, vuotovaaraa aiheuttavia koneita tai laitteita. Alueella on lupa käyttää hydraulikkaöljyinä myös mineraaliöljyä niissä tapauksissa, joissa koneen valmistaja on sitä ehdottomasti suositellut. Lisäksi ottoalueella voitelu- ja polttoaineet veloitetaan varastoitavaksi yhtenäisessä suojarakenteessa mahdollisten vuotojen maaperään pääsyn estämiseksi.

Kaivettavan pohjavesilammikon täytettävien reunojen pysyvyyden parantamiseksi on tarpeen, että lammikon luiskat tehdään suunnilleen kaltevuuteen 1:3 noin 3 metriä pohjavedenpinnan alapuolella olevaan tasoon saakka.

Lupamääräyksillä pyritään varmistamaan, että alueen jälkihoitotöitä tehdään jo ottotoiminnan aikana ja tavalla, joka estää pohjaveden pilaantumista.

Tarkkailumääräykset on annettu toimenpiteiden pohjavedenlaatuun kohdistuvien vaikutusten selvittämiseksi.

Muut lupamääräykset on annettu valvonnallisista syistä.

LAUSUNTO YKSILÖIDYISTÄ VAATIMUKSISTA

1. ELY-keskuksen, 2. Haukiputaan kunnan teknisen lautakunnan ja 3. Haukiputaan Veden vaatimukset on otettu huomioon pääasiallisuudesta ja lupamääräyksistä ilmenevästi.

4. AA:n ja hänen muistuttajakumppaniensa vaatimukset on otettu huomioon pääasiallisuudesta ja lupamääräyksistä ilmenevästi. Vaatimus Onkamonsele-Hietakankaan pohjavesialueen maa-ainesten ottoa ja nykyisten pohjavesilammikoiden kunnostusta koskevan suunnitelman laatimisesta aluehallintovirasto on jättänyt toimivaltaansa kuulumattomana tutkimatta.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämän päätöksen mukaisiin töihin saadaan ryhtyä vasta tämän päätöksen saatua lainvoiman.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Vesilaki 2 luku 3 §, 6 §, 11 §, 12 §, 14a § 1 ja 2 momentti ja 15 §, 9 luku 8 §, 10 § ja 15 § sekä 16 luku 21 § 2 momentti

Vesiasetus 85 § 1 momentti

KÄSITTELYMAKSU

Ratkaisu

Käsittelymaksu on 3 660 euroa.

Perustelut

Alla mainitun asetuksen liitteenä olevan maksutaulukon mukaan maa-ainesten ottamista koskevan asian (maa-ainesmäärä yli 50 000 m³) käsittelymaksu on 3 660 euroa. Käsittelymaksu on suoritettava myös kielteisestä päätöksestä. Näin ollen käsittelymaksun suuruus määräytyy hakemuksen mukaisen maa-ainesmäärän perusteella.

Oikeusohje

Valtioneuvoston asetus aluehallintoviraston maksuista (1145/2009)

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Jukka Sihvomaa

Paavo Liimatta

Heino Hirvikoski

Asian ovat ratkaisseet ympäristöneuvokset Jukka Sihvomaa ja Paavo Liimatta (tarkastava jäsen). Asian on esitellyt ympäristöylitarkastaja Heino Hirvikoski.

Tiedustelut: asian esittelijä, puh. 040 713 9239 tai 020 636 1020.

HH/am

Liite:

Valitusosoitus

Tiedoksi

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus / Ympäristö ja luonnonvarat
Haukiputaan kunta / Ympäristönsuojeluviranomainen
Suomen ympäristökeskus

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Valituskirjelmä on toimitettava liitteineen Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon.

Valitusoikeus Valituksia päätöksen johdosta voivat esittää ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, ELY-keskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut yleistä etua valvovat viranomaiset.

Valitusaika Valitusaika päättyy **17.8.2011**, jolloin valituksen on viimeistään oltava perillä Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa.

Valituksen sisältö Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- aluehallintoviraston päätös, johon haetaan muutosta
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi)
- miltä kohdin aluehallintoviraston päätökseen haetaan muutosta
- mitä muutoksia aluehallintoviraston päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla)

Valituksen liitteet Valituskirjelmään on liitettävä

- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta
- jäljennös valituskirjelmästä (jos valituskirjelmä toimitetaan postitse)

Valituksen toimittaminen Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon

Valituskirjelmä on toimitettava Pohjois-Suomen aluehallintoviraston kirjaamoon. Valituskirjelmän on oltava perillä **määräajan viimeisenä päivänä** ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston yhteystiedot

käyntiosoite:	Linnankatu 1–3
postiosoite:	PL 293, 90101 Oulu
puhelin:	vaihde 020 6361 020
telekopio:	08 - 3140 110
sähköposti:	kirjaamo.pohjois@avi.fi
aukioloaika:	klo 8–16.15

Oikeudenkäyntimaksu Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 90 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.